

Տարեկան գինն է . . . 140 ռուբ.
Վեցամսեայ . . . 75 . . .
Եռամսեայ . . . 40 . . .
Մէկ ծանուցումը տողին 3 դրոսով է :
Ստորագրութիւնները կանխիկ են :
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 ին
և 16 ին կը սկսին :

Գուրու երթալիս լրագրներուն նամակ
ծախքը առնողին վրայ է :
Լրագրոյ մէջաբերեալ նամակ կամ որ
եւ ինչ գրութիւն, խմբագրին պիտի
ուղղուի . եւ ասոնց նամակն ծախ
քը խրկողին վրայ է :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԱՅՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 24 ՄԱՐՏ

Եւրոպայէն եկած վերջին լուրերը
կէս մը խաղաղական եւ կէս մը պատե-
րազմական են : Միջին Իտալիոյ եւ Սա-
վոյի խնդիրները լուծվածի պէս են . բայց
միւս կողմէն տէրութեանց ըրած զե-
նուորական զորութիւններով պատե-
րազմի կասկածներն ալ աւելի զօրացած են :
Եւս լուրերուն նայելով, Իտալի-
ական ղեկավարները եւ Ռոմանիայի գա-
ւառներուն Սարտենիայի հետ միասնա-
րոն զորք կարգի դրվելէ : Սաւոյի ու
Միտայի կոմսութեան Վաղդիոյ հետ միա-
նայուն զորքն ալ թէ եւ տէրութեանց
հաւանութիւնը չէ ստացած, այսու ա-
մենայնիւ ընդդիմութիւն ալ գտնելիք
չունի անոնց կողմէն : Վիտաւորապէս
Միտայի ու Ռոմանիոյ կառավարութիւն-
ները որ ամենէն աւելի այս բանին դէմ
էին, իրարու հետ խորհրդակցելով որո-
շուր են որ ոչ բողոք ընեն եւ ոչ հաւա-
նութիւն տան :

Յիշեալ տէրութեանց այս որոշու-
նը պատճառ կը համարվի Սարտենիայի
կառավարութեան ըրած յայտարարու-
թիւնը թէ, երբոր Սաւոյի ու Մի-
տայի կոմսութեան բնակիչները Վաղդիոյ
հետ միասնաբար զանազան ունենան, ին-
քը դէմ կենալիք չունին, եւ իր յօժար
կամքով նոյն երկրները Վաղդիոյ կը
թողու : Եւս յայտարարութեան վրայ
միւս տէրութիւններն իրաւունք չեն ու-
նենար միջնորդութիւն ընելու եւ գոր-
ծին կատարման արգելք ըլլալու : Ե-
սանկով Վաղդիոյ կառավարութիւնն
ալ չպարտաւորի կրնան միւս տէրութեանց
խորհուրդ հարցունելու : Ինչպէս որ ա-
ռաջ խոստացեր էր :

Եսկէց զատ, կըսվի թէ Վ. Նաբո-
լէոն կայսրը նամակ մը գրելով ուղղակի
Եւրոպայ թագուհւոյն, եւ Սաւոյի ու
Միտայի կոմսութեան երկրները Վաղ-
դիոյ հետ միացնելուն պատճառները
հասկընելով, ապահովուցեր է Եւրո-
պայի կառավարութիւնը թէ Վաղդիոյ
միտք չունի ամենեւին իր սահմանները
Ռէն գետին կողմէն ալ ընդարձակելու,
ինչպէս որ կասկած կըլլովի :

Սաւոյի երկիրը Վաղդիոյ հետ մի-
անայուն դէմ եղող տէրութիւններէն
մէկն ալ Օւկրեյնիայի տէրութիւնն է :
Եւս տէրութեան ընդիմութիւն ընե-
լուն պատճառը սա է որ Սաւոյի երկ-
րին մէկ մասը որ Օւկրեյնիայի սահ-
մանակից է 1815 ին դաշնադրութեամբ
ընչեղբ հրատարակված է նոյն իսկ Օւ-

կրեյնիայի գաւառներուն հետ . հիմն
Սաւոյի նոյն չէղբ մասն ալ Վաղդի-
ոյ ձեռքն անցնելով 1815 ին դաշնադ-
րութեան մէկ պայմանը եւ հետեւա-
բար Օւկրեյնիայի ալ չէղբութիւնը
աւրբված կըլլայ : Եւս պատճառաւ Օւ-
կրեյնիայի կառավարութիւնը բողոք
ծանուցագիրներ խրկեց բոլոր մեծ աշ-
ուութիւններուն :

Իսկ Միջին Իտալիայի գաւառաց
Սարտենիայի հետ միանալու խնդրոյն
գալով, Սարտենիայի կառավարութիւ-
նը հաճութիւն տուեր է որ Ռոմանիայի
երկիրը զատ կառավարութիւն մը ունե-
նայ Սարտենիայի թագաւորին զերազոյն
իշխանութեամբ ներքէ : Ռոմանիայի
գաւառներն ալ Սարտենիայի հետ պի-
տի միանան, բայց Սարտենիայի թագաւո-
րը խօսք կուայ Պապին անձնանուէր
ըլլալու եւ անոր զերազոյն իշխանութիւ-
նը յարգելու :

Եւս մտք են հետեւեալ պատաս-
խանելը, որ Սարտենիայի թագաւորը
տուաւ Ռոմանիայէն ու Ռոմանիայէն
խրկված պատգամաւորներուն :

“Արեւմտեան ըսաւ, ազգային կա-
մաց այս ընդհանուր եւ ինքնուրոյն
յայտարարութիւնը, եւ այսուհետեւ
վառք կը համարվի զանոնք իմ ժողո-
վորներս կոչել :

“Իմ հին գաւառներուս հետ միա-
ցնելով ու հաւասարելով ոչ միայն
Մոսկուայի ու Բարմայի գրքութիւննե-
րը, այլ եւ Ռոմանիայի գաւառները որ
արդէն իրենք իրենցմէ զատվել էին պա-
պական կառավարութիւնէն, եկեղեցւոյ
զինոյն ունեցած ջերմեռանդ անձնանը-
ւորութիւնէն եւ չպիտի կենամ : Պատ-
րաստ եմ Պապին գերազոյն պաշտա-
մանը հարկաւոր եղած անկախութիւնը
պաշտպանելու, անոր արքունեաց շքե-
ղութեանը նպաստելու եւ անոր գերազոյն
իշխանութիւնը մեծարելու : Խորհրդա-
րանը Միջին Իտալիոյ երեսփոխաններն ալ
իր մէջն առնելով, այս նոր թագաւորու-
թեան բարօրութիւնը ազատութիւնն ու
անկախութիւնը պիտի ապահովեն : ”
Ռոմանիայի պատգամաւորին ալ
հետեւեալ պատասխանը տուաւ :

“Արեւմտեան Ռոմանիայեց ջուէն,
որ Ռոմանիայի ժողովրդեան ընտիր ան-
ձինքներէն կազմված ժողովին ձեռք
յայտնվելէն ետեւ, հիմա ալ ընդհանուր
ժողովրդեան համաձայն հաւանութեամբ
ըլլ կը հաստատվի :

“Ռոմանիա իր բաղը Սարտենիայի
հետ կապելով իր փառաւոր աւանդու-
թիւններէն չհրաժարիր, այլ զանոնք կը
շարունակէ եւ մանաւանդ կաւելցնէ Ի-
տալիայի միւս պետութեանց փառաւոր

աւանդութիւններուն հետ միացնելով :
Խորհրդարանը որուն մէջ Ռոմանիայի
երեսփոխանները Մոսկուայի, Բարմայի
եւ Ռոմանիայի երեսփոխաններուն հետ
պիտի նստին՝ օրէնքները ազատութեան
բեղմնաւոր սկզբներ պիտի համաձայնե-
ցնեն : Եւս կերպով, Ռոմանիա ինքնիշ-
խան կառավարութեան մը բարեբը պի-
տի վայելէ՝ աւանդ սկարացնելու զօրու-
թեան եւ կամաց միութիւնը՝ որմէ կա-
խում ունի ղլխաւորապէս հայրենեաց
բարօրութիւնն ու անկախութիւնը : ”

Եւս առեւտրամիութիւններէն ետեւ
թագաւորն ստորագրեց Ռոմանիայի
Ռոմանիայի եւ միւս զբաղութեանց Սար-
տենիայի հետ միանալուն հրովարտակը :

Սարտենիայի թագաւորին այս յայ-
տարարութիւններուն վրայ՝ ալ բնաւ
տարակոյտ չմնար Միջին Իտալիոյ գոր-
ծը ընցած ըլլալուն, թէ եւ Հռոմի Պա-
պը կը ղրկանայ եւ անդադր կը բողոքէ
Ռոմանիայի գաւառները Սարտենիայի
հետ միանալուն դէմ : Ար մնայ միայն
զուշակել եւ այս է շատերուն մտածու-
թեան եւ կաւածիկնիւթ երած խնդիրը,
թէ Սարտենիայի գործալը Ռոմանիայի
գաւառներուն մէջ երեւցած ժամանակը,
Եւրոպայի ու Ռուսիոյ ժողովրդներն
հանդարտ պիտի կենան, ոտք պիտի չե-
լնեն, ու Պապական կառավարութիւնը
կործանելով անոնք ալ Սարտենիայի հետ
միանալ պիտի չուզեն :

“Մանապէս Վարօլի թագաւորու-
թեան մէջ ալ մեծ զբոսութիւն ըլ-
լալով, կը վախճվի որ Սարտենիայի
գործերը Ռոմանիա մտնելուն պէս Վա-
րօլի մէջ ալ ապստամբութիւն կըլլէ,
որուն հետեւանքը կըլլայ բոլոր Իտալի-
այի միութիւնը Սարտենիայի թագաւո-
րին իշխանութեանը ներքէ :

Եւս ժամանակը բնականաբար Վե-
նետիկ հանդարտ չկենար, եւ ասանկով
նորէն Եւրոպայի ու Սարտենիայի տե-
րութիւնները դէմ դէմ կուզան եւ պա-
տեալաբար նորէն կը բողոքեն : Եւս հա-
ւանական անցքերուն առջեւ Վաղդիա
ալ կրնայ լոյ հանդիսատես ըլլալ եւ կա-
մայ ակամայ կուին մասնակից չըլլալ :

Եւս ասանք են խաղաղական խնդրոյն
ներկայ լուծումէն կասկածված հետե-
ւանքները՝ որ ինչպէս յայտնի կը տեսնե-
վի՝ Եւրոպայի մէջ պատերազմ յարու-
ցանելու պատճառներ են, եւ արեւին ան-
հանգստութեան մէջ կը ձգեն :

Արդէն Եւրոպայի կառավարութիւնը
նախատեսութիւն ընելով նաւախու մը մը
խրկած է Միջինիայի ծովերը, եւ այս ալ բարի
նշան մը չէ՝ Վարօլի տէրութեան համար :
Սաւոյի, ինչպէս վեր ըսինք, ասանք հա-
ւանականութիւններ են, որոնց կատա-

րումը ապագային միայն ծանօթ է, եւ
որոնց առաջը կրնայ առնվիլ թէ որ
Եւրոպայի մեծ տէրութեանց քաղաքա-
կանութեան պիտաւոր եւ միակնպատակը
աշխարհի խաղաղութիւնն հաստատուա-
հել ըլլայ :

— 0 —
Վաղդիական լրագիր մը կը ծանու-
ցանէ թէ Հռոմի Պապը իմացուցիր է
Վարօլէոն կայսեր որ ինքը Վարօլի
թագաւորին հետ խորհրդակցելով՝ Հռ-
ոմի երկրներուն մէջ սկիզբացի զօրաց
զուշակել պահապան դնելու որոշում ը-
րել է . ուստի կաղաչէ Վարօլէոն կայ-
սեր որ Վաղդիական զօրքերը Հռոմէն
հանէ :

Վայսրն առանց ընդդիմութիւն ընե-
լու ծանուցեր է Պապին թէ ինքը որո-
շած է Վաղդիական զօրքերը Լոմպար-
դիայէն ու Հռոմէն միադամայն ետ քա-
շել, եւ արդէն պէտք եղած հրաման-
ները տուած է ասոր համար : Բայց կու-
զէ որ Եւստրիոյ կառավարութիւնը կան-
խա խօսք ապ Սարտենիայի հետ պա-
տերազմ չբանալու : Ուստի հիմա ասոր
վրայօք բանակցութիւններ կըլան Վաղ-
դիոյ ու Եւստրիոյ կառավարութեանց
մէջ :

Ուրիշ լրագիրներ ալ այս լուրերուն
հաստատութիւն տալով կաւելցնեն թէ
Եւստրիոյ կառավարութիւնը՝ իմացու-
ցիր է Վաղդիոյ կառավարութեան թէ
ինքը միտք չունի պատերազմը նորէն բոր-
բոքելու . բայց թէ որ Սարտենիայի զբո-
սութեանը Վ. Եւստրիոյ մէջ ապստամ-
բութիւն մը կըլէ, այն ժամանակը չկը-
նար օչք գոցել, եւ պատրաստ է ամենայն
զօրութեամբ նոյն երկիրը պաշտպանելու :

— 0 —
Վաղդիական Բաբէ լրագիրը կը ծա-
նուցանէ թէ Սարտենիայի զօրքերն սկսել
են Սաւոյէն քաշվիլ, եւ Լոմպարդիայի
Վաղդիական բանակին զօրաց գնդեր կը-
թան յիշեալ երկիրը զբաւելու :

Ուրիշ Վաղդիական լրագիր մ'ալ լուր
կուտայ թէ Վաղդիայէն ինքնակամաբա-
րեալ անուանի Լամօրիսիէն զօրապետ իր
ծառայութիւնը նուիրել ուզեր է Պա-
պին, եւ Հռոմի տէրութեան պատերազ-
մական զորքոց վերադառնալով ինն ու
պապական զօրաց հրամաւարութիւնն
իր վրայ առնելու խօսք տուեր է :

Յիշեալ լրագիրը կաւելցնէ թէ
այս լուրը եթէ ստույգ է նէ, պապին զե-
նուորական զօրութիւնը ասկէց աւելի
հանձարեղ ու քաջ անձի մը ձեռք չը-
կընար անցիլ :

— 0 —
Վաղդիական Մաբէ լրագիրը մարտ
13/25 թուով կը ծանուցանէ թէ Սա-

վօայի երկիրը Վաղղեյ թողելու համար առջև օրը դաշնագրութիւն մը ստորագրելը է թուրքին մէջ :

Յիշեալ դաշնագրութեան զլսուոր պայմաններն տսօնք են :

1. Սարտենիայի թաղաւորը հաճութիւն կուտայ Սալօայի երկրին Վաղղեյ հետ միանալուն՝ առանց բռնութիւն ըլլալու. ժողովրդեան կամացը :

2. Երկու կառավարութիւնները միարանութեամբ պիտի որոշեն ժողովրդեան կամքը հասկնալու յարմար եղանակը :

3. Սարտենիայի թաղաւորը Սալօայի չէզոք մասն ալ Վաղղեյ կը թողուն՝ նոյն պայմաններով որ իրեն տրված էր :

4. Վաղղեյացի կայսրը կը խոստանայ ասոր վրայօք միւս տէրութեանց եւ Օւկցցերիայի դաշնակցութեան հետ խորհրդակցել :

Նոյն պաշտօնական լրագիրը Վաղղեյ արաւքին գործոյ պաշտօնեայ Ս. Թուֆէյի մարտ 1/13 եւ մարտ 5/17 թուով գրած երկու պաշտօնական նամակը կը հրատարակէ, որոց մէջ Սալօայի եւ Նիսայի կոմսութեան Վաղղեյ հետ խառնըման պատճառները եւ իրաւունքները երկարօրէն բացատրված են : Յիշեալ նամակները խիստ երկար ըլլալուն, անոնց իմաստը համառօտելով կը բաւականանք :

Ըստ ջանքերուն յաջողութիւնը պարագաներն արգիլեցին, եւ հիմայ Խաւսի մէջ երկրական նոր կարգադրութիւններ ըլլալով, Վաղղեյ պարտաւորեցաւ ասիէց իր շահուն համար ծաղիլը ֆէսաներունը պարտաւորելու ձեռքը ֆէսային, որ հիմայ մեծ եւ հզօր տէրութիւն մը եղաւ, եւ թէ որ յիշեալ տէրութիւնը օր մը մեզի հետ թշնամանար, Վաղղեյ ապահովութիւնը վտանգի մէջ կ'ընկար : Աւստի կը պարտաւորեցին ապահովութիւն պահանջել այսպիսի հաւանականութեան մը դէմ, որովհետեւ երախտագրութիւնն ու բարեկամական զբաղմունքները ազգաց մէջ եղած քաղաքականութեան միակ հիմնաւորումն էին երբեք :

Սեր ուղած ապահովութիւնները ոչ մէկ տէրութեան մը կասկած պատճառելու բան չունին : Օւստի Խաւսի մասնակ, երբոր Սարտենիայի սահմաններն ընդարձակելու խնդիր եղած է, Սալօայի ու Նիսայի երկրներուն Վաղղեյ տեղիւ հարկաւոր փոխարինութիւն մը համարված է : Ըսանց հետո ժամանակները ելելու, բաւական է յիշել թէ 1814 ին ալ Եւրոպայի կարծիքն այս էր : Այսին իր դաշնակցութեան ժամանակը յայտարարութիւն ըրաւ որ հաստատուալ դաշնակցութիւններն յարգելը իրեն կանոն պիտի ունենայ միշտ, եւ ներկայ վիճակին բացառիկ պարագաներուն նայելով, նոյն յարգանքն խոստով մը չէ մեր խնդիրը թէ դաշնակցութիւն

ները մեզի ֆէստակար ըլլալու կերպով չչափաւորվին :

Ըստ ծանուցագիրը կառավարութեան արգարաւորութեանը ուղղուալ ըլլալով, չենք վարանիր ըսելու թէ Եւրոպական տէրութիւնները 1814 ին Սարտենիայի տէրութիւնը Եւրոպան անցրուն պահպան կարգելով, ուղեր էին որ այն անցքերը բայ ըլլան Վաղղեյ վրայ : Սեր երկիրը երկար ժամանակ համբերեց ասոր, բայց հիմա որ Սարտենիայի զօրութիւնը երեք տարի կը մեծնայ իրաց այս վիճակը հաստատուալ պայմաններն աւելն ծանր հասցուցութիւն մը կուտան նոյն իսկ տէրութեանց կամացը հակառակ, եւ հարկ իրաւոր չափաւորվին :

Այսպէս չուղեր Սալօայի ու Նիսայի երկրներն ընդունել առանց Սարտենիայի թաղաւորին եւ ժողովրդոց ազատ հաճութեանը, եւ կը փափաքէ որ այն իրեն տրվելը երկրին մէկ քանի մասերուն չէզոքութեան խնդիրը կարգի դրվի՝ առանց ֆէստակար որ եւ է արդար իրաւանց :

Արդարեւ Ս. Թուֆէյ յայտարարութիւն կընէ թէ Վաղղեյ ոչ ազգայնութեան դադարաւոր եւ ոչ իրենական սահմանները ձեռք բերելու նպատակաւ որ Սալօայի ու Նիսայի երկրներուն տիրանալ կուզէ, այլ միայն սա պատճառաւ որ դաշնակցութիւնները տէրութեանց դիտաւորութեան աւելն ֆէստակար չըլլան իրեն, եւ ապահովութեան երաշխաւորութիւն մը ունենայ. եւ խօսքը կը լինուի՝ յուսալով որ տէրութիւնները կայսեր դիտաւորութեանց անկողնութեանը համոզվելով, եւ Եւրոպայի ընդհանուր շահերը նկատելով, Սալօայի երկրին Վաղղեյ հետ խառնըմանը հաշտ աչքով կը տեսնեն :

Երկրորդ ծանուցագիրն ալ նոյն Սալօայի խնդրոյն վրայօք Օւկցցերիայի կառավարութեան ըրած բողոքներուն պատասխանն է : Ս. Թուֆէյ Օւկցցերիայի կառավարութեան առաքիւնութիւնները ցրելով բողոք ընելու իրաւունք չունենալը կը հաստատէ, եւ միանգամայն կը ծանուցանէ որ Վաղղեյ Սալօայի չէզոք մասը Վաղղեյ հետ խառնած ժամանակը Օւկցցերիայի չէզոքութեանը դաշնութեան բնաւ դիտաւորութիւն չունի, եւ ասոր վրայօք պիտի խորհրդակցի 1814 ին դաշնակցութիւններն ստորագրող տէրութեանց հետ :

Փարիզի Վերսալի լրագիրը պաշտօնական կերպով կը ծանուցանէ թէ Լոմպարդիայի եւ Խաւսի մէջ սպասող գաղղիական զօրքերուն մեկնելը Վաղղեյ եւ Սարտենիայի կառավարութեանց մէջ պաղովութիւն ծագած ըլլալու պատճառաւ չէ, ինչպէս կարծիք ընողներ կան, այլ որովհետեւ Խաւսի անկախութիւնն ու կազմութիւնը բոլորովին կարգի դրված չլինելով եւ դուրսէն ալ վտանգաւ բան մը չունի, անոր համար Վաղղեյ ալ պէտք չտեսնել իր զօրքերն հոն պահելու :

Նոյն պաշտօնական յօդուածը Լոմպարդիայի կառավարութեան վրայ ալ խօսք ընելով, կըսէ թէ Լոմպարդիայի որչափ որ կը փափաքէ Խաւսի գրքութեանց իշխաններուն վերահաստատութեանը, այսու ամենայնիւ ժողովրդոց համաձայն կամքով կատարված գործն ալ զինուորութեամբ աւելու գիտաւորութիւն չունի, այլ միայն Անեակի վրայ ու

նեցած տիրական իշխանութեան իրաւունքը՝ որ Յուրիսի դաշնակցութեամբ ընէ ալ վաւերացած է, պէտք եղած առանց պիտի պաշտպանէ եւ յարգել տայ. եւ խօսքը կը լինուի՝ թէ Վաղղեյի զօրաց Լոմպարդիայէն մեկնելու դժուարութիւններու առիթ չլինար ըլլալ թէ որ Սարտենիայի կառավարութիւնը կամք ունենայ անոնց առաջին տեսնելու :

Փարիզի գրքած նամակ մը լուր կուտայ թէ Սարտենիայի Արքիեպիսկոպոս Լոմպարդիայի բանագործ պապական կնիքով մարտի 7/19 ին թուրքին հասնէ, եւ Սարտենիայի կառավարութիւնն ալ միտք ունի եղեր դանիկա հրատարակելու՝ հրքոյմով մէկ տեղ :

Նոյն նամակը կը ծանուցանէ նաեւ թէ Սարտենիայի եւ անոր հետ միացած իտալական դաւաճներուն մէջ զինուորական պատրաստութիւններ կըլլան, եւ արդէն Սարտենիայի տէրութեան զօրաց թիւը քիչ հարիւր հազարի կը հասնի :

Նարոնի կամ վերջին լուրերն ալ կը ծանուցանեն թէ հոն ալ զինուորական մեծ պատրաստութիւններ կըլլան, եւ թագաւորն հրաման ըրեր է որ 40 տարուէն վար եղող բոլոր չափահաս մարդիկը զէնք առնեն :

Ներքինական Տեւ-Նե- լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ներքին կառավարութիւնը առաջարկէ Վարօնի թաղաւորին որ եթէ կուզէ իր թագաւորութիւնը վտանգի մէջ չգնէ՝ այժմէն պաշտօնեայները փոխէ :

Փարիզի մէջ այս օրերս անցք մը անցաւ, որ վայրկեան մը ամենուրեւ շարժութիւնը գրաւեց :

Վաղղեյ Օւկցան քաղաքին եւսիսկ կողոր Սոսիսեո Տիւրանիւն որ Վաղղեյ եկեղեցականաց մէջ նշանաւոր է իր հիմնութեամբն ու զրչի ծարտարութեամբը, Վալին աշխարհական իշխանութիւնը պաշտպանելու մասը անցեալները գիրք մը հրատարակել էր որուն մէջ Փարիզի Սեյիւրիսի եւ Օւկցանի Ռուսո առնու վախճանալ եւսիսկ պոպոսի դէմ ծանր խոսքեր կը գտնուէին : Սեյիւրիսի խմբաբազմական եւ վերոյիշեալ Սոսիսեոյ Ռուսոյն ժառանգները ներանալով եւսիսկ պոպոսին դէմ դատ բացին, եւ Վաղղեյ օրինացը համեմատ եւսիսկ պոպոսի Փարիզի քաղաքական ատենը հրաւիրվեցաւ դատվելու :

Ըսանկ բարձրաստիճան եկեղեցական մը քաղաքական յանցանքի համար աշխարհական ատենին առջեւ դատվելը խիստ դժուարագէտ եւ երկար ժամանակէ ի վեր չտեսնված բան մը ըլլալով, հասարակաց ուշադրութիւնն ու հետաքրքրութիւնը գրգռեց : Աւստի մարտի 3/15 ին օրը՝ որ դատաստանին որոշեալ օրն էր, եւսիսկ պոպոս իր երկու փոխանորդներով Փարիզի մեծ դատաստանատան ատենին ներկայացաւ : Ըստին սրահն ու բոլոր դատաստանատները անթիւ բազմութեամբ լցուած էր, միաստանեալ ու ամբաստանողներն իրենց դատաստանողներն էին Վաղղեյ ամենին երեւելի եւ մեծահասարակականները, որոց իրարու դէմ խեղով հանձարով եւ լեզուի ծարտարութեամբ մարտաւար, ամբաստանելոյն ստիճանը, եւ դատաստանին ու նենալը վտանգն հասկնալու անհամար :

Երկու օր տեւեց այս դատը : Ըստ ամբաստանողներն ու ամբաստանեալ կարգաւ խօսեցան : Յետոյ փաստարանները ժամերով խօսեցան եւ վերջապէս ատենը վճիռ տուաւ թէ Սեյիւրիսի խմբաւորութիւնը սխալ է. իսկ Սոսիսեոյ Ռուսոյն ժառանգներուն ըրած ամբաստանութեանը համար ալ վճիռ տեղ թէ անվաւեր է, որովհետեւ մեծաւ մարդոց դէմ թշնամանք ընողներուն դէմ ամբաստանութիւն չընդունելի եղի Վաղղեյ օրէնքը : Ըսանկով եւսիսկ պոպոս դատը վատրելով՝ անպարտ արձակվեցաւ :

Սարտենիայի Սեյիւրիսի լրագիրն այս տեղեկութիւնները տալէ ետեւ կը յարէ թէ 1786 ին Ռուսոյն կարգիւնալին հրաւիրուալ դատաստանէն ի վեր մինչեւ հիմա Վաղղեյ մէջ եւսիսկ պոպոս մը քաղաքական ատենին առջեւ դատաստանի եւ լամ չէր :

Սարտենի կամ լուրերը կը ծանուցանեն թէ լատ. մարտի 11 ին օրը նոր պատերազմ մը եղեր է Սարտենիացի ու Սպանիացի մէջ, եւ այս վերջինները մեծ յաղթութիւն մը նալ ըրեր են :

Ասոր վրայ Սարտենի կայսրը հաշտութեան առաջարկութիւն ըրեր է Սպանիացի բանակին հրամանատար Օտոնէլ մարաշախտին, եւ ան ալ հաւաքով Սպանիոյ թագաւորին իմացը ներով՝ հրաման ստացեր է զինադաւալութեան հաշտութեան պայմաններուն վրայ բանակելու :

Վերանալական լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ Վալիէրայի ու Յունաստանի թագաւորներուն եղբայր Լալայէթ իշխանին Յունաստանի աթոռին յաջորդ ըլլալուն արգելք եղող գծուարութիւնները որոց զինաւորը կ'օգտէ փոփոխութեան վրայօք էր՝ յաջորդութեամբ լուծվեր են. հետեւաբար Լալայէթ իշխանը քիչ օրէն Յունաստան երթալու կը պատրաստվի եղեր :

Վայսերական բարեխնամ կառավարութիւնը հրամանագրերն իրենց տէրութեան ամեն գաւառները, որպէս զի յառաջիկայ սուրբ 1 էն օրեալ Սեյիւրիսի 100 նոց օսկին հարիւր զուրուշէն աւելի զին չունենայ :

Իսթանբուլի Դիւանի ստուկին մատակարարութեանը կողմանէ հրատարակված տեղեկութիւնները կը ծանուցանեն, թէ անցեալները վիճակաւ կըլլան եւ ընդհանուրապէս հասարակութեան ձեռքը դադարված Իսթանբուլի Դիւանի կողմէն թէ դրամաւ զլինի եւ թէ տոկոսեացը համար մարտի 1 էն մինչեւ 19 մարտի է 51,248 մէծիւրի օսկի, որ 5,124,800 զուրուշէն է :

Վայսերական հրամանաւ՝ Պրուսայի դաւաճին նախորդ կուտակված վաւ. Սիւլիման փաշան Ռուսիայի ժողովին անդամ անուանեցաւ :

Ի ՏՊՐԱՆԻ ՄԱՍԻՄ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ՝ ՉԻՆԷԼԻ ԽԱՆ